

Ar precizitāti līdz milimetriem

Brāļu Kaudziņu romānu «Mērnieku laiki», kā smeļies, zina teju vai visi latvieši. Kas bijis kūrāks izlasīt, tas vismaz redzējis vienu vai otru filmas versiju. Un grāmatas pamatā ir virsrakstā minētie mērniecības darbi. Ja tādi Piebalgā nebūtu notikuši, tad nebūtu arī izejvielas Reiņa un Matīsa klasiskajam gara darbam. Kopš tiem laikiem pagājis vairāk nekā gadu simtenis. Par sviesta kubliņu neviens mērnieks kaimiņa noriņu «Kencim» vairs nepiemērīs, un arī viltusmērnieks Grabovskis palicis vien kā sava laika liecība literatūrā. Bet pati mērniecība gan pastāv – ļoti mainījusies arī tehnoloģiju attīstības dēļ un daudz vairāk pieprasīta nekā 19. gadsimta beigās Piebalgā.

Ar mērniecību nodarbojas arī Talsu novada Valdgales pagasta jaunais uzņēmējs Jānis Krūziņš. 2017. gada pavasarī Jānis LEADER Lauku attīstības programmai 2014.-2020. gadam uzrakstīja projektu «Mērniecības pakalpojumu izveide» un 1. martā to iesniedza Ziemeļkurzemes biznesa asociācijai – Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai 2. kārtā, rīcībā «Uzņēmējdarbības uzsākšana un attīstības veicināšana». Projektu, kura mērķis ir sniegt pieejamāku mērniecības pakalpojumu un paplašināt piedāvājuma iespējas, 11. maijā atbalstīja, un kopš oktobra Jānis Krūziņš jau pilnvērtīgi strādā, izmantojot projektā iegūto aprīkojumu. Projekta attiecināmās izmaksas ir 33 652,00 eiro, publiskais finansējums – 23 556,00 eiro.

Kāpēc šāda aroda izvēle, kā veicies uzrakstīt pirmo projektu dzīvē, kādos gadījumos mūsdienās vajag mērnieka pakalpojumus, – par to visu saruna ar Jāni Krūziņu.

- Kā jūs sākat darboties ar mērniecību?

- Sāku 2000. gadā, bet izvēle patiesībā notika vēl krietni ātrāk un visai nejauši. Biju aizgājis līdz tētītim, kad mērnieks uzmērīja mežam robežas tepat mūsu dzimtajā Valdgales pagastā. Ar interesi vēroju notiekošo. Pēc tam aprunājos. Varbūt tas zināmā mērā bija arī viņa nopelns, jo tētis smeļoties pajautāja: «Varbūt tu gribi kļūt par mērnieku?»

Tai laikā man tiešām bija jādama par turpmāko izglītību. Toreiz pašam šķita, ka mani vairāk saista elektroniskākas lietas, aizvien vairāk sevi pieteica datori... Līdz galam tomēr neapzinoties, ko nozīmē darbs šāda nozarē, sāku šajā novirzienā studēt augstskolā, bet drīz vien sapratu, ka tas nav mans ceļš.

Noskaidroju, kur māca mērniekus. Iestājos Rīgas 3. arodskolā, kas piedāvāja divu gadu mērniecības programmu un, kā izrādījās, augstā līmenī. Skolā mērniecību ļoti profesionāli mācīja pasniedzējs Jānis Bērziņš – visu, kas jāzina mērniekam uz lauka, praktiskās lietas, protams, pieskaroties arī galvenajiem teorijas jautājumiem. Izmācījos, dabūju mērnieka diplomu. Sāku darbu Valsts zemes dienestā, kas pēc kāda laika sadalījās, – nodalījās nost Latvijas Valsts mērnieks (tagad SIA «Latvijasmērnieks.lv»). Tur nostrādāju līdz 2009. gadam.

Valstī sākās krīze, darba mērniecībā kļuva mazāk, un nolēmu paņemt pauzīti. Sāku darboties pilnīgi citā nozarē – apsaimniekošanas jomā. Tā notika, ka tur *aizsēdējos* septiņus gadus, līdz tomēr skaidri sapratu, ka šāds darbs nav man domāts. Mani vilināja tikt atpakaļ uz lauka.

Tad uzzināju, ka Lauku atbalsta dienestā (LAD) var izmantot atbalsta programmas un

Ziemeļkurzemes biznesa asociācijā (ZBA) ir programma jauno uzņēmēju darbības attīstīšanai.

- Vai tad jau bija doma iet pašam savu ceļu, dibināt savu uzņēmumu?

- Noteikti zināju to, ka strādāt par īpašumu apsaimniekotāju vairs negribu. Jā, varēju atgriezties mērniecībā arī citādi, man ir kontakti ar mērniekiem, kas strādā dažādos uzņēmumos. Es gan konkrēti nevienam to neuzprasīju, jo pavērs iespēja uzrakstīt projektu mērniecības instrumentu iegādei. Domāju tā: sākšu ar to, ja manu projektu neatbalstīs, tad tik un tā iešu strādāt mērniecībā pie kāda no bijušajiem kolēģiem. Ja mans plāns izdosies, ja projektu atbalstīs, tad veidošu savu uzņēmumu.

- Kā uzzinājāt par šādu iespēju? Meklējot internetā?

- Mans brālis jau bija rakstījis līdzīgu projektu. Viņš arī ieminējās par ZBA un tās koordinatori Guntu Abaju. Tad jau pats pārinteresējos, vai šāds projekts varētu gūt atbalstu. Atbilde bija

apstipriņoša, un es ķēros pie darba.

– **Vai tas jums bija pirmais šāds darbs – projekts?**

– Jā, pirmais.

– **Vai ar internetā iegūstamo materiālu pietiek, lai iesācējam viss būtu skaidrs?**

– Varbūt ir kādi, kam ar to pilnīgi pietiek un kas spēj pirmajā reizē visu izdarīt paši. Es apprasījos dažiem, kas jau gājuši šādu ceļu, pirmām kārtām – brālim. Palasīju viņa projektu, lai gūtu vismaz kaut kādu priekšstatu. Pirms tam nebiju redzējis pat veidlapas. Pakonsultējos arī ar Guntu Abaju, ļoti atsaucīgu cilvēku, kas deva vērtīgus padomus, arī ar bijušajiem kolēģiem. Uzrakstīju savu projektu, iesniedzu, un ZBA to atbalstīja.

Startēju kā jaunais uzņēmējs. Uzrakstīšanas laikā tāds vēl nebiju. Doma bija tāda – līdzko arī LAD apstiprinās projektu, tā es veidošu sabiedrību ar ierobežotu atbildību (SIA). Tā arī notika, un es uzreiz izveidoju *ZeTopo*, SIA. Uzņēmums reģistrēts manā dzimtajā Valdgales pagastā. Jāpiebilst, ka arī LAD strādā ļoti pretimnākošas darbinieces, kas palīdzēja precizēt vairākas nianšes.

– **Uzņēmumam ir savdabīgs nosaukums.**

– Izdomājos krustām šķērsām. Jo vairāk variantu domāju, jo mazāk tie patika. Un tad pēkšņi ienāca prātā tāda ideja. Laikam uzplaiksnīja kādas asociācijas ar kaut ko nedaudz līdzīgu kaut kur iepriekš redzētu.

– **Kādu finansiālo atbalstu projektā saņēmat?**

– Septiņdesmit procentu no visas projekta summas.

– **Tas nozīmē, ka pašam viss jānopērk, pēc tam LAD atmaksā?**

– Jā. Pašam jānopērk, maksājuma dokumenti jāiesniedz LAD kā projektā uzrādīts, un LAD pēc tam 70% no projekta summas – bez PVN – atmaksā. Esmu iegādājies mērniecībai vajadzīgos instrumentus, LAD pārbaudes ir bijušas, viss ir kārtībā, nauda ir atmaksāta.

– **Tātad viss, lai varētu strādāt. Kas šajā komplektā ietilpa?**

– Pamatinstruments ir elektroniskais robota tahometrs, to sauc arī par teodolītu. Tas ir galvenais rīks attāluma un leņķu mērīšanai horizontālā un vertikālā plaknē – pārnēsājams instruments uz trijkāja. Vēl komplektā ir GPS iekārta koordināšu iegūšanai, kas uztver datus no satelītiem, dažas palīgiekārtas, kā arī darbavietai vajadzīgais – dators ar programmatūru un printeris. Viss kopā – nepilni 40 000 eiro.

– **Bet sākumā jau bija jādabū finansējums?**

– Jā, pašam tādas naudas nebija. Devos uz valsts attīstības finanšu institūciju ALTUM, kas domāta kā atbalsta devēja mazā un vidējā biznesa

uzsācējiem. Arī šos speciālistus varu uzteikt – ļoti pretimnākoši, palīdzēt ieinteresēti darbinieki. Tas gan nozīmēja to, ka man bija jāraksta vēl viens projekts, un ALTUM gadījumā to vajadzēja pat nedaudz detalizētāku. ALTUM arī man nopirka projektā paredzētās iekārtas, paša ieguldījums bija tikai 10% no kopsummas. Pēc tam ar pirkuma dokumentiem devos uz LAD, un viņu atmaksāto summu es novirzīju ALTUM kredīta dzēšanai.

– **Kad ieguvāt instrumentus?**

– 2017. gada septembrī. Oktobrī ar jauniegūto aparatūru sāku strādāt. Viss labi kalpo! Starp citu, mūsdienās koordinātas var iegūt ar precizitāti līdz milimetriem.

– **Iespaidīgi! Ja salīdzina mūsdienu mērniecību ar 19. gs. beigām, kad par Slātavu un Čangalienu raksta brāļi Kaudzītes savā romānā, tad nozares attīstība laikam ir ļoti liela.**

– Tik liela, ka to ar prātu pat nevar aptvert. Kad mācījos Rīgas 3. arodskolā, programma paredzēja, ka audzēkņi iepazīstas arī ar nozares vēsturi. Praktiskajās nodarbībās vajadzēja strādāt, kā saka, ar rokām, izmantot vecu aparatūru. Nekādu GPS, nekādu pogu! Darbojāties ar mērniecības latām, bija jāskatās caur actiņu...

– **Vai tas ir svarīgi – iepazīties ar vēsturi, vecajiem paņēmieniem? Tas vēlāk darbā noder?**

– Noteikti. Tagad gan es esmu aizmirsis skolā mācītās formulas un tāpēc vairs nevaru pēc tām izrēķināt, bet būtību es saprotu. Priekšstatam ir jābūt! Pirms gadiem desmit reizēm pieņēma darbā mērniekus, kuriem patiesībā pirms tam nebija bijusi nekāda saskare ar mērniecību. Viņiem noliek priekšā instrumentu un pasaka, ka jānospiež tā poga... Bet cilvēks vispār nesaprot, kas tur notiek.

Mērniekam darbā uz lauka gadās situācijas, kad rodas problēmas uzmērīšanā. Un tad pašam ir jāizdomā, kā lai uzmēra. Pogu nospieš katrs var, bet jāuzmēra pareizi! Skolu vajag.

– Jūs jau minējāt, ka mūsdienu jaunākās tehnoloģijas ļauj mērniecībā dabūt mērījumiem izcilu precizitāti.

– Dažu milimetru robežās. Ne jau tikai GPS to nodrošina, ir arī īpaša atbalsta sistēma, tā saucamais poligonometrijas tīkls, jau pirms diezgan daudz gadiem zemē sarakti betona kluči ar metāla *pumpām*, kam noteiktas koordinātas, parasti gar šoseju malām. Kādreiz, kad GPS nebija, mērnieki tādus vien izmantoja.

– **Saprotu, ka vajadzība pēc mērnieka pakalpojumiem ir visu laiku. Kas ir galvenie gadījumi?**

– Vajadzību tiešām ir daudz. Kam nav bijusi saistība ar būvniecību, ir nepilnīgs priekšstats par mērniecību, proti, ka mērnieks jāaicina tikai tad, kad jānosaka īpašuma robežas. Un, ja man pieder zemes gabals, kupicas ir ierīkotas, tad arī viss. Bet mērniecība jau nenozīmē tikai robežu ierīkošanu. Līdzko kāds rok lāpstu zemē būvniecības vai komunikāciju ierīkošanas nolūkos, tā vajag mērnieka pakalpojumus. Lai ieguldītu kabeli vai uzbūvētu māju, principā, jebko novietot uz zemes, vajag topogrāfisko uzmērīšanu.

– **Tātad uz savu galvu pat kabeli dažus metrus nedrīkst aizvilkt.**

– Savā īpašumā jau vēl var, bet līdzko darbi iecerēti ārpus tā, piemēram, tas ir pašvaldības ceļš, tā uzreiz vajag topogrāfiskos mērījumus, projektu, saskaņojumu. Ja ir iecere būvēt māju, tad mērnieks vispirms veic topogrāfiskos mērījumus. Tas ir, mērnieks uzmēra visus elementus, kas ir zemes virsū, – kokus, ceļus, būves, akas, krūmus, akmeņus, arī apakšzemes komunikācijas. To visu attēlo topogrāfiskajā kartē, ko pēc tam iesniedz arhitektam.

Topogrāfiskos mērījumus vajag tāpēc, lai māju neuzprojektētu virsū kādām komunikācijām. Vai, piemēram, milzu akmenim, ko nevar pakustināt. Mājas celtniecībā tas ir pirmais mērniecības posms. Otrais – kad arhitekts ir uzprojektējis ēku, tad tā precīzi jāieplāno dabā. *Uz aci* pateikt – tas ir te – nevar. Mērnieks pēc arhitekta projekta ņem koordinātas un pēc tām nosprauž asis dabā.

Būvnieks uzbūvē māju, mērnieks pārbauda tai pamatus, nosprauž arī celiņus, žogus. Tad māju ceļ tālāk. Kad māja ir uzcelta, mērnieks sagatavo to nodošanai ekspluatācijā, tas ir, uzmēra jaunuzcelto ēku, celiņus, žogu, jaunās komunikācijas, pilnīgi visu. Tas viss ir vienam objektam. Bet privātmāja ir tikai viena maza mērniecības niša. Šos pakalpojumus vajag privātpersonām, firmām, pašvaldībām. Gar šosejām jānosprauž komunikācijas trases. Un tā tālāk. Darba lauks ir plašs. Jā, ir arī konkurence, bet tas pieder pie lietas.

– **Kā tomēr iekļauties šajā tirgū? Kā klienti atrod jaunu uzņēmēju – mērnieku? Vai tīmeklī ir pieejama jūsu uzņēmuma mājaslapa?**

– Mājaslapa vēl ir izstrādes stadijā. Darbu sākot, apzināju savus paziņas, kam varētu būt nepieciešami mērnieka pakalpojumi. Ir jau arī palikuši sakari kopš laikiem, kad strādāju šajā nozarē.

– **Jūs vairāk braucat pa Kurzemes pusi?**

– Jā. Attālums jāņem vērā. Nelielu darbu dēļ uz Latgali visdrīzāk nebraukšu. Attālums nozīmē degvielas izmaksas, bet tādēļ jau sava pakalpojuma cenu nepacelšu. Visu regulē tirgus. Taisnība, es varu atļauties piedāvāt savus pakalpojumus mazliet lētāk, jo man nevajag otru cilvēku, kas stāv pie instrumenta. To nodrošina robots. Dārga tehnika, bet tagad aizvien vairāk mērnieku to iegādājas. Tas arī bija mans projekta rakstīšanas galvenais nolūks.

– **Vai tagad instrumentu vairs nevajag, atliek tikai strādāt?**

– Viss galvenais ir iegādāts. Pareizāk sakot, projektā ieliku pašu nepieciešamāko, lai summa būtu samērīga. Tālāk skatīšos. Varbūt dažus instrumentus nākotnē vēl piepirkšu klāt, piemēram, komunikāciju meklētāju. Nesen Kandavā man bija tāds gadījums. Kaut kur zem grants atrodas akas vāks, man tas jāuzmēra. Lai to izdarītu, vajag metāla meklētāju. Tāpat noderētu vēl viena programmatūra datoram. Proti, viena programma apstrādā laukā uzmērītos datus, pēc tam to iekopē citā programmā, kur visu sazīmē. Tas ļautu īsti pilnvērtīgi strādāt.

Alnis Auziņš

Lai stāsts par veiksmīgi sagatavotu un īstenotu projektu iedvesmo arī citus Ziemeļkurzemes vietējās rīcības grupas teritorijas iedzīvotājus uzsākt savu uzņēmējdarbību! Vēl līdz 2018.gada 15.janvārim biedrībā “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” var iesniegt LEADER projektus uzņēmējdarbības atbalsta rīcībā ELFLA (Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai) finansējuma saņemšanai. Detalizētāka informācija par projekta konkursu biedrības mājas lapā: www.ziemeļkurzeme.lv.

Biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” koordinatore Gunta Abaja